

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

KZGW
Krajowy Zarząd
Gospodarki Wodnej

Aktualizacja
Krajowego programu oczyszczania
ścieków komunalnych
- AKPOŚK 2010

Warszawa, grudzień 2010

SPIS TREŚCI:

1.	Wstęp	4
2.	Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych i jego kolejne aktualizacje	5
3.	Proces identyfikacji aglomeracji, które wykazują opóźnienia w realizacji inwestycji	8
4.	Analiza informacji o aglomeracjach z opóźnionymi inwestycjami oraz kryteria weryfikacji terminów zakończenia realizacji inwestycji	9
4.1	Zakres danych i informacji dla potrzeb AKPOŚK2010	9
4.2	Sposób analizy informacji zawartych w dokumentacjach	10
4.3	Kryteria oceny zasadności zmiany terminów zakończenia inwestycji	11
5.	Aglomeracje, którym zmieniono termin zakończenia inwestycji	12
6.	Przyczyny oraz skutki wynikające z zaistniałych opóźnień	18
6.1	Przyczyny zaistniałych opóźnień	18
6.2	Skutki opóźnień	18
6.2.1	Zobowiązania unijne	18
6.2.2	Opłaty podwyższone	19
6.2.3	Skutki społeczne	20
7.	Podsumowanie i wnioski	21

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik 1	Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego
Załącznik 2	Aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego
Załącznik 3	Pozostałe aglomeracje

WYKAZ UŻYTYCH SKRÓTÓW:

KPOŚK – Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych zatwierdzony przez Radę Ministrów 16 grudnia 2003 r.

AKPOŚK2005 – Pierwsza Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych zatwierdzona przez Radę Ministrów 7 czerwca 2005 r.

AKPOŚK2009 – Druga Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (w niektórych dokumentach nazywana jako AKPOŚK2008), zatwierdzona przez Radę Ministrów 2 marca 2010 r.

AKPOŚK2010 – Trzecia Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych, którą stanowi niniejszy dokument.

dyrektywa 91/271/EWG – dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991, str. 40, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 2, str. 26)

Prawo wodne – ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019, z późn. zm.)

KZGW- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

RLM – Równoważna liczba mieszkańców, oznacza ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych, wyrażony jako wskaźnik pięciodniowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen (BZT₅) w ilości 60g tlenu na dobę (art. 43 ust. 2 Prawo wodne).

aglomeracja - oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych (art. 43 ust. 2 ustawy - Prawo wodne).

1. Wstęp

Traktat Akcesyjny przewiduje, iż **przepisy prawne Unii Europejskiej** w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych **będą w Polsce w pełni obowiązywały od dnia 31 grudnia 2015 r.**

Podstawowym instrumentem wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych. Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji miejskich i wiejskich, o RLM większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych. Program koordynuje działania gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych w realizacji infrastruktury sanitacji na ich terenach.

Zgodnie z art. 43 ust. 4c ustawy - Prawo wodne, KPOŚK podlega okresowej aktualizacji. Ostatnia, a zarazem druga aktualizacja Programu została zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r. i odzwierciedlała potrzeby gospodarki ściekowej z lat 2007 i 2008.

Niniejszy dokument jest trzecią aktualizacją Programu. AKPOŚK2010 swoim zakresem obejmuje wyłącznie dane dotyczące terminów realizacji inwestycji. Pozostałe wartości pozostają zgodne z dokumentem AKPOŚK2009.

Biorąc pod uwagę, iż wprowadzone w AKPOSK2010 modyfikacje nie spowodują znaczącego oddziaływania na środowisko, Główny Inspektor Sanitarny oraz Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska uznali, że zasadne jest odstępianie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 48 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństw w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).

2. Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych i jego kolejne aktualizacje

a) KPOŚK zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2003 r.

Program ten zawierał wykaz 1378 aglomeracji o RLM $\geq 2\ 000$, wraz z jednoczesnym wykazem niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowy i modernizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych, jakie należy zrealizować w tych aglomeracjach w terminie do końca 2015 r. Program został opracowany na podstawie danych z 2002 r.

Plan inwestycyjny KPOŚK :

- budowa, rozbudowa i/lub modernizacja 1163 oczyszczalni ścieków komunalnych w 1068 aglomeracjach,
- budowa około 21 tys. km sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach, w tym:
 - budowa systemów kanalizacji zbiorczej w 162 aglomeracjach w grupie wielkości $\geq 2\ 000 < 15\ 000$ RLM,
 - rozbudowa i/lub modernizacja systemów kanalizacji zbiorczej w 1216 aglomeracjach o wielkości $> 15\ 000$ RLM.

Nakłady finansowe:

Koszt tego zadania oszacowano na około 35 mld zł, w tym:

na oczyszczalnie ścieków – około 11 mld zł,

na systemy kanalizacyjne - około 24 mld zł,

b) Pierwsza aktualizacja KPOŚK zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 7 czerwca 2005 r.

Celem pierwszej aktualizacji było zweryfikowanie i zaktualizowanie potrzeb, aglomeracji ujętych w KPOŚK oraz aglomeracji nowoutworzonych, w zakresie inwestycyjnym i finansowym. AKPOŚK2005 zawiera 1577 aglomeracji, podstawą aktualizacji były dane z 2004r.

Plan inwestycyjny AKPOŚK2005:

- budowa, rozbudowa i/lub modernizacja około 1734 oczyszczalni ścieków,
- budowa około 37 tys. km sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach.

Nakłady finansowe:

Przewidywany koszt realizacji AKPOŚK2005 wynosił około 42,6 mld zł w tym:

na oczyszczalnie ścieków – około 10,6 mld zł,

na systemy kanalizacyjne - około 32,0 mld zł,

c) Druga aktualizacja KPOŚK zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 2 marca 2010 r.

W ramach AKPOŚK2009 dokonano aktualizacji i weryfikacji, zarówno pod względem rzeczowym jak i finansowym, inwestycji planowanych przez aglomeracje ujęte w AKPOŚK2005 oraz nowoutworzone. Ponadto dokonano priorytetyzacji inwestycji.

AKPOŚK2009 obejmuje łącznie 1635 aglomeracji, ujęte w dwóch załącznikach:

- Załącznik 1 - Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, obejmuje 1313 aglomeracji powyżej 2 000 RLM (łącznie RLM - 44 161 819, który stanowi 97% całkowitego RLM Programu)
- Załącznik 2 - Aglomeracje nie stanowiące priorytetu dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego, obejmuje 322 aglomeracje z przedziału 2 000-10 000 RLM (łącznie RLM – 1 360 434, który stanowi 3% całkowitego RLM Programu)

Dodatkowo opracowano Załącznik 3 - Aglomeracje „pozostałe”, obejmujący 104 aglomeracje (łącznie RLM – 474 956) nowo wyznaczone, które nie spełniły wymogów formalnych, by znaleźć się w załączniku 1 i 2. Aglomeracje te nie są wliczone do zakresu rzeczowego i finansowego AKPOŚK2009.

Dane zawarte w AKPOŚK2009 dotyczą stanu zaawansowania inwestycji w 2007 r.

Plan inwestycyjny AKPOŚK2009 (załącznik 1):

– budowę	30 641	km sieci kanalizacyjnej,
– modernizację	2 883	km sieci kanalizacyjnej,
– modernizację lub rozbudowę	569	oczyszczalni ścieków,
– budowę	177	nowych oczyszczalni.

Nakłady finansowe:

Nakłady finansowe na realizację zakresu rzeczowo-finansowego przedsięwzięć zestawionych w załączniku 1 AKPOŚK2009 szacowane są na kwotę: 31,9 mld zł

w tym:	na systemy kanalizacyjne	19,2 mld zł
	na oczyszczalnie ścieków	11,4 mld zł
	na zagospodarowanie osadów	1,3 mld zł

d) Trzecia aktualizacja KPOŚK

Celem tej aktualizacji jest analiza stanu zaawansowania realizacji inwestycji oraz analiza przyczyn zaistniałych opóźnień i w rezultacie ustalenie realnych terminów ich zakończenia. Sytuacja ta dotyczy 122 aglomeracji powyżej 15 000 RLM oraz 4 aglomeracji poniżej 15 000 RLM z AKPOŚK2009, które ze względu na opóźnienia inwestycyjne nie zrealizują zaplanowanych zadań do końca 2010 r. Pozostałe informacje oraz dane pozostają w zgodzie z AKPOŚK2009. Informacje na potrzeby AKPOŚK2010 dotyczą stanu realizacji inwestycji na dzień **30 czerwca 2010 r.**

3. Proces identyfikacji aglomeracji, które wykazują opóźnienia w realizacji inwestycji

Zgodnie z AKPOŚK2009 wszystkie aglomeracje powyżej 15 000 RLM powinny osiągnąć efekt oczyszczania ścieków do końca 2010 r.

Podczas prac prowadzonych nad aktualizacją AKPOŚK2009 oraz w ramach sprawozdawczości, gminy i marszałkowie województw sygnalizowali opóźnienia w realizacji niektórych przedsięwzięć w zakresie budowy, rozbudowy i/lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych w grupie aglomeracji > 15 000 RLM. Sygnalizowane opóźnienia dotyczyły inwestycji w 130 aglomeracjach o łącznym ładunku zanieczyszczeń 9 824 997 RLM, w tym w 17 aglomeracjach > 100 000 RLM o ładunku zanieczyszczeń 6 138 080 RLM.

AKPOŚK2009 opracowana została na podstawie danych z roku 2007. Zakres zbieranych danych był niewystarczający dla analizy przyczyn opóźnień i weryfikacji terminów realizacji tych inwestycji w ramach AKPOŚK2009. Dlatego też i ze względu na dynamiczny charakter procesów inwestycyjnych zdecydowano się dokonać trzeciej aktualizacji Programu, która byłaby odzwierciedleniem stanu zaawansowania inwestycji realizowanych w ramach AKPOŚK2009 na dzień 30 czerwca 2010 r.

W lipcu 2010 r. KZGW zebrało informacje dotyczące stopnia zaawansowania procesu inwestycyjnego w 126 aglomeracjach, które potwierdziły wystąpienie opóźnień w realizacji inwestycji, w stosunku do terminu 2010 r. zapisanego w AKPOŚK2009.

4. Analiza informacji o aglomeracjach z opóźnionymi inwestycjami oraz kryteria weryfikacji terminów zakończenia realizacji inwestycji

4.1. Zakres danych i informacji dla potrzeb AKPOŚK2010

Dla potrzeb niniejszej aktualizacji wykorzystane zostały następujące dane, informacje i dokumenty uzyskane za pośrednictwem urzędów marszałkowskich z gmin:

- a) wykaz aglomeracji, w których występują opóźnienia w realizacji inwestycji mających wpływ na osiągnięcie efektu ekologicznego oczyszczania ścieków; rodzaj prowadzonych przedsięwzięć – modernizacja, rozbudowa, budowa nowych oczyszczalni ścieków, modernizacja gospodarki osadami ściekowymi i inne zadania inwestycyjne nie mających wpływu na efekty ekologiczne oczyszczania ścieków,
- b) proponowane (rzeczywiste) terminy realizacji tych przedsięwzięć wynikające ze stanu ich realizacji lub przygotowania,
- c) opis przyczyn opóźnień oraz działań jakie podejmowano dla realizacji zadań w terminach ujętych w AKPOŚK2009,
- d) pozwolenia na budowę,
- e) umowy z wykonawcą,
- f) decyzje Komisji Europejskiej o dofinansowaniu inwestycji,
- g) koszty budowy,
- h) źródła pochodzenia nakładów na realizację inwestycji,
- i) nazwy projektów, w ramach których realizowane są inwestycje.

Powyższe dane uzupełnione informacjami w zakresie:

- a) obsługi aglomeracji systemami kanalizacji zbiorczej,
- b) wydajności i rodzajów realizowanych oczyszczalni,

uzyskanymi ze sprawozdań z realizacji AKPOŚK2009 i załącznika 1 do AKPOŚK2009 były przedmiotem analizy, co do zasadności proponowanych terminów zakończenia realizacji tych przedsięwzięć i osiągnięcia wymaganych efektów ekologicznych.

4.2. Sposób analizy informacji zawartych w dokumentacjach

Zakończenie zaplanowanych inwestycji jest równoznaczne z osiągnięciem efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków lub zagospodarowania osadów ściekowych, a co za tym idzie spełnieniem wymogów dyrektywy 91/271/EWG.

Jako **uzyskanie wymaganego efektu ekologicznego oczyszczania ścieków w rzeczywistych terminach** realizacji przedsięwzięć w tym zakresie przyjęto:

- a) osiągnięcie wymagań wynikających z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. Nr 137, poz. 984, z późn. zm.),
- b) osiągnięcie wydajności oczyszczalni ścieków odpowiadającej ładunkowi zanieczyszczeń biodegradowalnych generowanemu przez aglomerację,
- c) zapewnienie w 2015 r. doprowadzenia systemami kanalizacji zbiorczej ścieków komunalnych z aglomeracji do oczyszczalni przy zapewnionym stopniu obsługi aglomeracji tymi systemami na poziomie:
 - 95% w przypadku aglomeracji $\geq 100\ 000$ RLM,
 - 90% w przypadku aglomeracji $\geq 15\ 000$ RLM i $< 100\ 000$ RLM.

Przyjęto również, że wyżej wymieniony stopień obsługi zostanie osiągnięty w 2015 r., jeżeli w przekazanych dokumentach są informacje o przewidywanej na lata 2010-2015 rozbudowie systemu kanalizacyjnego, a stopień obsługi aglomeracji w 2009 r. wynosił w wypadku aglomeracji:

- a) $\geq 100\ 000$ RLM co najmniej 85% lub mniej jeżeli w przekazanych dokumentach są informacje o przyroście w latach 2010-2015 obsługiwanej RLM $> 10\%$,
- b) $\geq 15\ 000$ RLM i $< 100\ 000$ RLM co najmniej 80% lub mniej jeżeli w przekazanych dokumentach są informacje o przyroście w latach 2010-2015 obsługiwanej RLM $> 10\%$.

Jako **uzyskanie wymaganego efektu ekologicznego gospodarki osadowej** na oczyszczalni przyjęto zrealizowanie ciągów przeróbki osadów ściekowych dla

wszystkich osadów powstających w oczyszczalni ścieków umożliwiającym odprowadzenie osadów lub produktów ich przetworzenia do środowiska.

4.3. Kryteria oceny zasadności zmiany terminów zakończenia inwestycji

Celem uznania zasadności wprowadzenia zmian w stosunku do planowanych w AKPOŚK2009 terminów zakończenia realizacji inwestycji przyjęto następujące kryteria:

- a) przesunięcie wykonania inwestycji **do roku 2013** mogło nastąpić pod warunkiem:
 - posiadania pozwolenia na budowę oczyszczalni ścieków,
 - osiągnięcia odpowiedniego stopnia wyposażenia aglomeracji (stan na dzień 31 grudnia 2009 r.) w sieci kanalizacyjnej w zakresie umożliwiającym sukcesywną jej rozbudowę w latach 2010-2015 udokumentowaną w przedłożonych informacjach,
 - posiadania montażu finansowego umożliwiającego realizację przedsięwzięć, potwierdzonego decyzjami dysponentów środków finansowych,
 - zakończenia procedur przetargowych na zasadniczą część przedsięwzięć i podpisania umowy na realizację inwestycji w oczyszczalni ścieków.
- b) przesunięcie wykonania inwestycji **do roku 2015** musiało być uwarunkowane podjęciem działań na rzecz realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych i modernizacyjnych ujętych w informacji lecz nie spełniających wszystkich powyższych kryteriów.

5. Aglomeracje, którym zmieniono termin zakończenia inwestycji

Biorąc pod uwagę powyższe kryteria ustalono realne terminy realizacji inwestycji zaplanowanych w AKPOŚK2010. Wykaz aglomeracji, którym zmieniono termin zakończenia inwestycji zamieszczono w tabeli 1.

Tabela 1. Wykaz aglomeracji dla których zmieniono termin realizacji inwestycji

Lp.	I_d aglomeracji	Nazwa aglomeracji	RLM aglomeracji	Nazwa oczyszczalni	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w aglomeracji	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie gospodarki osadowej
1	2	3	4	5	6	7	8
1	PLDO001	Wrocław	1 100 000	2*		2012	
	PLDO001			WOŚ Janówek	2012		2012
	PLDO001			Pola Irygowane	2012		2012
2	PLDO004	Jelenia Góra	114 700	Jelenia Góra	2013	2013	2013
3	PLDO013	Strzegom	48 000	Strzegom	2012	2012	2013
4	PLDO024	Ziębice	17 300	2*		2011	
	PLDO024			Henryków	2011		2010
5	PLDO029	Brzeg Dolny	60 800	Brzeg Dolny	2015	2015	2014
6	PLDO035	Milicz	39 600	Milicz	2012	2012	2011
7	PLDO037	Lwówek Śląski	18 000	Lwówek Śląski	2012	2012	2012
8	PLDO039	Nowogrodziec	18 300	Kieržno	2013	2013	2015
9	PLDO042	Środa Śląska	34 500	Średzka Woda	2012	2012	2010
10	PLDO066	Warta Bolesławiecka	18 100	2*		2011	
	PLDO066			Tomaszów Bolesławiecki	2011		2010
11	PLDO079	Żmigród	21 300	Żmigród	2012	2012	2011
12	PLKP002	Bydgoszcz	380 085	2*		2015	
	PLKP002			Kapuściska	2014		2006
13	PLKP006	Choceń	23 622	Czerniewice	2012	2012	2012
14	PLKP011	Rypin	29 811	Rypin	2014	2014	2014
15	PLKP014	Wąbrzeźno	27 914	Wąbrzeźno	2015	2015	2015
16	PLKP040	Pruszcz	15 300	Pruszcz	2015	2015	2015
17	PLLE003	Chełm	101 000	Chełm-Bielawin	2014	2014	2010
18	PLLE005	Ryki	50 000	Ryki	2015	2015	2010
19	PLLO002	Piotrków Trybunalski	123 550	Piotrków Trybunalski	2014	2014	2010
20	PLLO008	Sieradz	93 750	Sieradz	2011	2011	2010
21	PLLO015	Opoczno	30 813	2*		2015	
	PLLO015			Opoczno	2015		2011
22	PLLO017	Aleksandrów Łódzki	19 998	Ruda Bugaj	2015	2015	2010
23	PLLO018	Brzeziny	31 008	Brzeziny	2015	2015	
24	PLLO020	Wola Krzysztoporska	22 195	Wola Krzysztoporska	2012	2012	2010
25	PLLO029	Działoszyn	22 600	2*		2011	
	PLLO029			Trębaczew	2011		2013
26	PLLU006	Nowa Sól	46 666	Nowa Sól	2011	2013	2011

Lp.	I_d aglomeracji	Nazwa aglomeracji	RLM aglomeracji	Nazwa oczyszczalni	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w aglomeracji	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie gospodarki osadowej
27	PLLU009	Szprotawa	19 299	Osiedle Wiechlice	2013	2013	2013
28	PLLU010	Krosno Odrzańskie	29 860	3*		2015	
	PLLU010			Dychów	2015		2015
29	PLMP004	Nowy Targ	161 000	Nowy Targ	2015	2015	2015
30	PLMP009	Skawina	80 000	Skawina	2014	2014	2010
31	PLMP012	Myślenice	65 000	3*		2011	
	PLMP012			Krzyszkwice	2011		2012
32	PLMP013	Bochnia	37 684	Bochnia	2015	2015	2013
33	PLMP016	Kęty	50 000	3*		2013	
	PLMP016			Łęki	2013		2013
	PLMP016			Witkowice	2013		2013
34	PLMP017	Krynica Zdrój	39 289	2*		2015	
	PLMP017			Powroźnik	2015		2010
35	PLMP020	Krzyszowice	36 000	Krzyszowice	2015	2015	2015
36	PLMP022	Rabka Zdrój	32 000	Rabka Zdrój	2015	2015	
37	PLMP024	Brzeszcze	23 230	Brzeszcze	2015	2015	2010
38	PLMP025	Zator	26 979	Podolsze	2015	2015	2009
39	PLMP029	Kalwaria Zebrzydowska	23 738	5*		2015	
	PLMP029			Kalwaria Podlesie	2015		2015
40	PLMP033	Sułkowice	19 300	2*		2015	
	PLMP033			Biertowice	2015		2010
41	PLMP035	Gródek n/Dunajcem	16 800	5*		2015	
	PLMP035			Bartkowa Posadowa	2015		2013
	PLMP035			Rożnów	2015		2015
	PLMP035			Gródek n. Dunajcem	2015		2015
	PLMP035			Sienna	2015		2013
	PLMP035			Tropie	2015		2013
42	PLMP038	Limanowa	31 200	Limanowa	I	I	2012
43	PLMP039	Muszyna	16 240	2*		2015	
	PLMP039			Muszyna	2015		2015
44	PLMP041	Wolbrom	38 050	4*		2015	
	PLMP041			Wolbrom	2015		2010
45	PLMP043	Dębno	17 508	3*		2013	
	PLMP043			Wola Dębińska	2011		2010
	PLMP043			Maszkienice	2013		2010
	PLMP043			Maszkienice II	2013		2015
46	PLMP061	Szczucin	15 109	3*		2015	
	PLMP061			Słupiec	2015		2015
	PLMP061			Dąbrowica	2015		2015
47	PLMP074	Zakliczyn	15 000	3*		2015	
	PLMP074			Paleśnica	2015		2015
	PLMP074			Charzewice	2015		2015

Lp.	I_d aglomeracji	Nazwa aglomeracji	RLM aglomeracji	Nazwa oczyszczalni	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w aglomeracji	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie gospodarki osadowej
48	PLMP078	Grybów-Stróże	9 548	Stróże	2011	2011	
49	PLMP137	Grybów-Ptaszkowa	11 320	2*		2015	
	PLMP137			Ptaszkowa	2012		
50	PLMP140	Liszki	21 600	Liszki	2015	2015	2015
51	PLMZ001	Warszawa	2 448 500	3*		2013	
	PLMZ001			Warszawa-Czajka	2013		2013
52	PLMZ005	Siedlce	175 000	Siedlce	2014	2014	2013
53	PLMZ006	Płock	160 000	Maszewo	2013	2013	2013
54	PLMZ017	Warka	103 200	3*		2015	
	PLMZ017			Konary	2015		2015
	PLMZ017			Bończa	2015		2015
55	PLMZ020	Kozienice	27 130	Kozienice	2011	2011	2010
56	PLMZ024	Nowy Dwór Maz.	27 700	Nowy Dwór Maz.Południe	2011	2011	2008
57	PLMZ027	Węgrów	30 389	Węgrów	2015	2015	2010
58	PLMZ029	Radzymin	30 100	Radzymin	2015	2015	2015
59	PLMZ038	Brwinów	37 741	Brwinów	2015	2015	2015
60	PLMZ039	Przasnysz	23 111	Przasnysz	2015	2015	2015
61	PLMZ040	Szydłowiec	22 344	Szydłowiec	2015	2015	
62	PLMZ042	Gostynin	19 992	Gostynin	2015	2015	
63	PLMZ047	Zwoleń	15 059	Zwoleń	2015	2015	2011
64	PLOP007	Prudnik	45 734	Prudnik	2012	2012	I
65	PLPK013	Przeworsk	38 496	Przeworsk	I	I	2015
66	PLPK019	Rymanów	16 983	Rymanów	2015	2015	2014
67	PLPK021	Ropczyce	25 057	3*		2015	
	PLPK021			Ropczyce ul. Masarska	2015		2015
68	PLPK026	Radomyśl Wielki	15 175	Radomyśl Wielki	2015	2015	2007
69	PLPK058	Rudnik nad Sanem	13 183	Rudnik nad Sanem	2015	2015	2015
70	PLPL002	Suwałki	179 200	Suwałki	2013	2013	2013
71	PLPL004	Siemiatycze	60 000	Siemiatycze	I	I	2015
72	PLPL007	Hajnówka	40 000	Hajnówka	2013	2013	2013
73	PLPL016	Wysokie Mazowieckie	84 000	Wysokie Mazowieckie	2010	2010	2015
74	PLPM024	Sierakowice	20 000	Sierakowice	2012	2012	2012
75	PLPM040	Władysławowo	30 000	Jastrzębia Góra	2011	2011	2011
76	PLSL005	Katowice	422 400	4*		2015	
	PLSL005			Podlesie	2013		2013
	PLSL005			Dąbrówka Mała	2015		2015
77	PLSL008	Chorzów	238 949	Klimzowiec	2011	2011	2010
78	PLSL009	Gliwice	246 700	CO w Gliwicach	2010	2010	2013
79	PLSL013	Dąbrowa Górnicza	175 716	2*		2013	
	PLSL013			OŚ "Centrum"	2013		2010
80	PLSL017	Rybnik	150 132	MOŚ Rybnik	2015	2015	2015

Lp.	I_d aglomeracji	Nazwa aglomeracji	RLM aglomeracji	Nazwa oczyszczalni	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w aglomeracji	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie gospodarki osadowej
81	PLSL019	Tarnowskie Góry	62 324	3*		2012	
	PLSL019			"Centralna"	2012		2014
82	PLSL020	Czechowice-Dziedzice	53 000	Czechowice	2013	2013	
83	PLSL022	Żory	64 702	2*		2013	
	PLSL022			OŚ Żory	2013		2010
84	PLSL029	Cieszyn	54 200	OŚ w Cieszynie	2013	2013	2010
85	PLSL034	Lędziny	20 783	2*		2012	
	PL SL 034			Oczyszczalnia Ziemowit	2012		2010
86	PLSL042	Łaziska Górne	22 006	3*		2013	
	PLSL042			"Wschód"	2013		2010
87	PLSL064	Gierałtowice	15 050	OŚ Gierałtowice	2012	2012	2015
88	PLSL077	Koszęcin	9 500	2*		2011	
	PLSL077			Oczyszczalnia w m.Koszęcin	2011		2011
89	PLSW001	Kielce	257 108	Sitkówka	2011	2011	2010
90	PLSW002	Ostrowiec Świętokrzyski	88 573	Ostrowiec Świętokrzyski	2015	2015	2013
91	PLSW004	Skarżysko-Kamienna	91 500	Skarżysko-Kamienna	2013	2013	2012
92	PLSW005	Jędrzejów	48 272	Piaski	2013	2013	2010
93	PLSW006	Końskie	35 670	2*		2013	
	PLSW006			Końskie	2013		2010
	PLSW006			Kornica	2013		2012
94	PLSW008	Sandomierz	30 000	Sandomierz	I	I	2011
95	PLSW011	Kazimierza Wielka	21 500	Kazimierza Wielka	2015	2015	2010
96	PLSW013	Włoszczowa	18 110	Włoszczowa	2015	2015	2015
97	PLSW064N	Łagów	18 441	Łagów	2015	2015	2013
98	PLWM011	Morąg	36 691	Jędrzychówko	2015	2015	2015
99	PLWM014	Biskupiec	22 400	Biskupiec	2015	2015	2012
100	PLWM015	Lidzbark Warmiński	27 228	Lidzbark Warmiński	2014	2014	2015
101	PLWM018	Pisz	21 765	Jagodne	2012	2012	2015
102	PLWM020	Nidzica	17 367	Piątki-Nidzica	2015	2015	2013
103	PLWM021	Lubawa	28 330	Lubawa	2011	2011	2010
104	PLWM023	Węgorzewo	26 533	Węgorzewo	2015	2015	2015
105	PLWI005	Konin	177 000	2*		2015	
	PLWI005			Konin Lewy Brzeg	2015		2015
106	PLWI012	Mosina-Puszczykowo	33 400	Mosina	2015	2015	2014
107	PLWI014	Gostyń	40 700	Gostyń	2015	2015	2015
108	PLWI023	Chodzież	26 200	Chodzież	2015	2015	
109	PLWI024	Oborniki	32 600	2*		I	
	PLWI024			Oborniki	I		2015
	PLWI024			Objezierze	I		2015

Lp.	I_d aglomeracji	Nazwa aglomeracji	RLM aglomeracji	Nazwa oczyszczalni	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie oczyszczania ścieków	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w aglomeracji	Termin osiągnięcia efektu ekologicznego w zakresie gospodarki osadowej
110	PLWI028	Nowy Tomyśl	22 900	Nowy Tomyśl	2015	2015	2015
111	PLWI030	Szamotuły	26 000	Szamotuły	2015	2015	2010
112	PLWI031	Pleszew	28 000	Pleszew	2012	2012	2012
113	PLWI032	Grodzisk Wielkopolski	21 000	Grodzisk Wielkopolski	2012	2012	2011
114	PLWI033	Kórnik	28 000	Borowiec	2015	2015	2011
115	PLWI038	Wronki	25 000	Wronki-Borek	2013	2013	2010
116	PLWI040	Komorniki	19 000	Łęczycza	2015	2015	
117	PLWI103	Przemęt-Wijewo	26 000	2*		2015	
	PLWI103			Przemęt	2015		2015
	PLWI103			Wieleń	2015		2015
118	PLZA004	Stargard Szczeciński	150 468	Stargard Szczeciński	2015	2015	2010
119	PLZA009	Dziwnów	27 200	Międzywodzie	2015	2015	2011
120	PLZA013	Międzyzdroje	25 160	Międzyzdroje	2013	2013	2011
121	PLZA019	Nowogard	20 750	Nowogard	2015	2015	2011
122	PLZA024	wiejska Darłowo	30 333	Rusko	2012	2012	2012
123	PLZA025	Łobez	15 957	Łobez	2015	2015	2015
124	PLZA027	Barlinek	19 045	2*		2015	
	PLZA027			Barlinek	2015		2015
125	PLZA031	Drawsko Pomorskie	16 042	Drawsko Pomorskie	2015	2015	2015
126	PLZA035	Kamień Pomorski	25 067	Mokrawica	2010	2010	2015
RAZEM:		126 aglomeracji	10 193 532	141 oczyszczalni ścieków			

*- jest to liczba oczyszczalni ścieków w aglomeracji.

Zmiany terminów zakończenia inwestycji dotyczą 126 aglomeracji, w tym:

- a) **19 aglomeracji powyżej 100 000 RLM** – łączny ładunek zanieczyszczeń – 6 864 708 RLM,
- b) **103 aglomeracji z przedziału 15 000 – 100 000 RLM** – łączny ładunek zanieczyszczeń – 3 285 273 RLM,
- c) **4 aglomeracji z przedziału 2 000 – 15 000 RLM** – łączny ładunek zanieczyszczeń – 43 551 RLM.

Zgodnie z AKPOŚK2009 powyższe aglomeracje powinny osiągnąć efekt oczyszczania ścieków do końca 2010 r.

Ze względu na występujące opóźnienia w realizacji inwestycji aglomeracje te przesunęły termin jej zakończenia na daty umieszczone w powyższej tabeli. Zgodnie z którymi:

- a) w 13 aglomeracjach zakończenie inwestycji nastąpi w 2011 r.,
- b) w 17 aglomeracjach w 2012 r.,
- c) w 20 aglomeracjach w 2013 r.,
- d) w 6 aglomeracjach w 2014 r.,
- e) w 62 aglomeracjach w 2015 r.

W przypadku 8 aglomeracji zmiana terminu realizacji inwestycji dotyczy rozwiązania gospodarki osadami w oczyszczalni ścieków.

6. Przyczyny oraz skutki wynikające z zaistniałych opóźnień

6.1. Przyczyny zaistniałych opóźnień

W przekazanych informacjach na potrzeby aktualizacji Programu, inwestorzy opisywali przyczyny niezrealizowania inwestycji do końca 2010 r. Z informacji tych wynika, że opóźnienia te spowodowane są różnymi przyczynami, do których w szczególności należą: przewlekłe procedury administracyjne przygotowania inwestycji, trudności w uzyskaniu praw własności gruntów pod inwestycje, długotrwałe postępowania przetargowe, przewlekłe procedury przygotowania i podpisywania memorandów o dofinansowanie projektów z funduszy unijnych. Dużym problemem jest również brak środków finansowych na realizację tych inwestycji oraz obecny kryzys gospodarczy. Opóźnienia te są na ogół niezależne od gmin.

6.2. Skutki opóźnień

6.2.1. Zobowiązania unijne

W Traktacie Akcesyjnym przewidziano, że przepisów prawnych Unii Europejskiej w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych określonych w dyrektywie 91/271/EWG nie stosuje się w pełni w Polsce do dnia 31 grudnia 2015 r. zgodnie z następującymi celami pośrednimi:

- „ - do 31 grudnia 2005 r. zgodność z dyrektywą zostanie osiągnięta dla 674 aglomeracji, co stanowi 69% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji,
- do 31 grudnia 2010 r. zgodność z dyrektywą zostanie osiągnięta dla 1069 aglomeracji, co stanowi 86% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji,
- do 31 grudnia 2013 r. zgodność z dyrektywą zostanie osiągnięta dla 1165 aglomeracji, co stanowi 91% całkowitego ładunku ścieków ulegających biodegradacji.”.

Biorąc powyższe pod uwagę, zaistniałe opóźnienia w realizacji inwestycji wpłyną negatywnie na osiągnięciu określonego na rok 2010 celu pośredniego wynikającego z postanowień dyrektywy.

W konsekwencji konieczne będzie przedłożenie Komisji Europejskiej wyczerpujących i uzasadnionych wyjaśnień dotyczących programów realizacji przedsięwzięć.

6.2.2 Opłaty podwyższone

W polskim systemie prawnym funkcjonuje system opłat za szczególne korzystanie ze środowiska w tym ze środowiska wodnego. Stanowi to realizację jednej z podstawowych zasad Polityki ekologicznej państwa „zanieczyszczający płaci”. Ścieki odprowadzane do wód muszą spełniać określone wymagania i standardy ujęte w ustawie - Prawo wodne i rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, a także w pozwoleniu wodnoprawnym wydawanym na podstawie wyżej wymienionych przepisów przez odpowiednie organy administracji samorządowej podmiotowi wprowadzającemu ścieki do wód lub do ziemi. Za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi – szczególne korzystanie ze środowiska wodnego – ponoszone są opłaty, których wysokość zależy od rodzaju substancji zawartych w ściekach i ich ilości oraz rodzaju ścieków. Za przekroczenie lub naruszenie warunków korzystania ze środowiska wodnego naliczane są kary administracyjne. Funkcjonowanie tych należności kształtuje racjonalne gospodarowanie wodami w zakresie ochrony oraz wykorzystywania ich zasobów. Termin płatności naliczanych zobowiązań może być odroczony na okres niezbędny na przeprowadzenie przedsięwzięcia zmierzającego do usunięcia przyczyn ich ponoszenia. Możliwość odroczenia powyższych płatności umożliwi ujęcie danego przedsięwzięcia w postanowieniach KPOŚK.

W przypadku niedotrzymania przez gminę ujętego w KPOŚK terminu wyposażenia aglomeracji w oczyszczalnię ścieków, warunkującą osiągnięcie odpowiedniego efektu ekologicznego, podmiot odprowadzający ścieki do środowiska wodnego, w tym przypadku przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne oraz gmina, ponosi podwyższone o 500% opłaty za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi. Pobieranie od tych gmin przez marszałków podwyższonych opłat za szczególne korzystanie z wód oraz kar administracyjnych spowoduje bardzo poważne i uciążliwe konsekwencje. Skutkiem tego może być dodatkowe obciążenie ludności korzystającej z usług kanalizacyjnych świadczonych przez systemy wodociągowo - kanalizacyjne, w wyniku podwyższenia przez usługodawcę taryf za usługi, a jeśli

okaże się to niemożliwe bankructwem wielu przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.

6.2.3. Skutki społeczne

Pobieranie od przedsiębiorstw lub gmin podwyższonych opłat za szczególne korzystanie z wód, w przypadku nieterminowej realizacji przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK2009, spowoduje bardzo poważne i uciążliwe, dodatkowe obciążenia finansowe ludności korzystającej z usług kanalizacyjnych świadczonych przez te systemy, w wyniku podwyższenia przez usługodawców taryf za usługi. Tak wysokie kary, spowodują wzrost cen za usługi wodociągowo-kanalizacyjne, a co za tym idzie przekroczą poziom możliwy do zaakceptowania przez społeczeństwo lub doprowadzą do upadłości przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.

Przykład: (w przypadku Warszawy wyegzekwowanie od dnia 1 stycznia 2011 r. naliczonych opłat w wysokości 1,5 mld zł oznacza, ośmiokrotny wzrost cen za wodę i ścieki (z 7,6 do 60 zł za 1 m³)).

Obecna aktualizacja ma na celu wpisanie do Programu rzeczywistych terminów wykonania inwestycji w aglomeracjach z tabeli 1 tak, aby usunąć przyczyny ponoszenia podwyższonych opłat lub kar administracyjnych. Rzeczywiste terminy wykonania inwestycji gwarantują dalszą realizację procesu inwestycyjnego w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków.

7. Podsumowanie i wnioski

1. Trzecia Aktualizacja Programu AKPOŚK2010 swoim zakresem obejmuje **wyłącznie** dane dotyczące terminów realizacji inwestycji. **Pozostałe wartości pozostają zgodne z dokumentem AKPOŚK2009.**
2. Aktualizacja Programu obejmuje zmianę ujętych w AKPOŚK2009 terminów realizacji inwestycji z 2010 r. na rzeczywisty termin ich zakończenia w odniesieniu do 126 aglomeracji.
3. Zidentyfikowane opóźnienia w realizacji inwestycji wynikają w szczególności z następujących powodów:
 - a) przewlekłych procedur administracyjnych przygotowania inwestycji,
 - b) trudności w uzyskaniu praw własności gruntów pod inwestycje,
 - c) długotrwałych postępowań przetargowych,
 - d) przewlekłych procedur przygotowania i podpisywania memorandów o dofinansowanie projektów z funduszy unijnych,
 - e) brak środków finansowych na realizację inwestycji oraz obecny kryzys gospodarczy.

Opóźnienia te są na ogół niezależne od gmin.

4. Opóźnienia w realizacji inwestycji, a co za tym idzie osiągnięcia efektu ekologicznego oczyszczania ścieków mają negatywny wpływ na realizację **celów pośrednich** w zakresie postanowień dyrektywy 91/271/EWG.
5. Wprowadzenie przez AKPOŚK2010 realnych terminów realizacji inwestycji zaplanowanych w AKPOŚK2009 uchroni aglomeracje od podwyższonych opłat i kar oraz negatywnych skutków społecznych. Jednocześnie przyczyni się to **do osiągnięcia celu ostatecznego** postanowień dyrektywy 91/271/EWG przez ciągłość procesu inwestycyjnego.
6. Aglomeracje, którym przesunięty został termin zakończenia inwestycji przewidzianych w AKPOŚK2009, powinny podlegać szczegółowemu monitoringowi prowadzonych inwestycji.
7. Dla potrzeb oceny wywiązania się z realizacji celów pośrednich dyrektywy 91/271/EWG dla roku 2010, koniecznym jest sporządzenie odpowiedniej ekspertyzy wskazującej na stan efektów osiągniętych w wyniku realizacji inwestycji z KPOŚK, w roku 2011.